

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 flieri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sâmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

Problema religiei.

De Dr. Nicolae Brinzeu.

(Articol final).

Dacă firea aceasta întreagă nu e numai o evoluție dela sine a materiei vecinice, de altă parte dacă omul nu e numai o compoziție de atomi sau electroni, atunci de sine se naște întrebarea *relației* între om și între ființa supremă, care a făcut lumea. Relația aceasta e *religia*. Aceasta are diferite forme pozitive, despre cari nu mai vorbim la acest loc.

Deci are bază religia noastră? Are, da! are bază *ființa rațională* a omului. Omul prin aceia că cugetă, reflectează, prin aceia ajunge la cunoașterea ființei supranaturale și a spiritului său; prin aceia cunoaște existența vieții nesfârșite a sufletului, cunoaște relația dintre sine și Dumnezeu (dependința). „Der Grundbestandteil aller Religionen: das Gefühl der unbedingten Abhängigkeit“ (primul constitutiv al oricărei religii: simțul nețărnutății atârării), zice D. Strauss (Der alte und neue Glaube, pag. 142). Religia nu e un așezământ făcut prin înșelăciune omenească, de preoți ori împărați, căci nici un atare așezământ nu se poate susține la toate neamurile, în toate vremile, cum se susține religia; nu e ceva născut din groaza omului primitiv de fenomenele naturii, căci Newton și Kepler, Robert Meyer și Copernicus cum și toți marii învățați ai omenirii, astronomii, fizicienii, chimiștii și matematicii știau, foarte bine ce sînt fulgerele și tunetele, cutremurul de pământ și erupția vulcanilor, ploaia de stele și întunecimea corpurilor cerești: și totuși au fost religioși, închinători lui Dumnezeu. Kepler d. ex. la cartea sa „Mysterium cosmo-

graphicum“ pune ca motto cuvintele psalmistului: „cerurile spun mărirea lui Dumnezeu“ (Ps. 18, 2). Ear descoperind a 3-a regulă a sa, sălind de bucurie scrie cartea sa „Harmonia mundi“, în care face o mărturisire admirabilă: „mare e Domnul nostru, mare e puterea și înțelepciunea lui fără număr: lăudați-l, cerurilor, lăudați-l, soare, lună și stele... Lui i-se cuvine cîntare, mărirea și închinăciune din veci în veci Amin!“ Newton, marele astronom, dovedește chiar din ordinarea matematică a corpurilor cerești, existența lui Dumnezeu ca ființă spirituală. Tot așa ceilalți învățați ai omenirii, corifeii științelor naturale.

Deci dacă zice cineva, în tren, ori la casină, ori la plimbare pe corzo: cum poți să mai crezi în Dumnezeu azi, în veacul electricității, cînd cunoaștem admirabilele legi ale mehanice și putem analiza compoziția chimică a stelelor? — răspunde-î: Domnule! Volta, Ampère, Cauchy, Cuvier, Davy, Faraday, Foucault, Fresnel, Gauss, Helmholtz, Herschell, Laplace, Leverier, Liebig, Mayer, Ohm, Pasteur, Regnault, Siemens și toți *corifeii științelor*, ale căror nume strălucesc pe paginile *manualelor* de școală, toți au fost credincioși, ca și noi. Deci, dacă noi azi mai ținem la religie, ce e drept nu sîntem în societatea voastră, dar *ne aflăm în societatea acelor oameni mari, cari au dat naștere științelor de azi*, cu cari lăudîndu-vă voi azi, cutezați să ziceți: ce mai crezi în Dumnezeu...

Religia, credința omului în cele supranaturale, e delipsă omenirii și din punct de vedere social. Ce va fi de lumea aceasta,

dacă nu vor fi legi morale de o valoare absolută? Dacă legea morală nu are o sancțiune, pe care să nu o poți încunajura: pentruce să o mai observi? Pentruce să mai fie cinste și omenie între noi, cînd sînt atîtea căi, cari îți asigură plăceri și fericire?! Pentruce fapte eroice, iubirea de patrie, jertfirea de sine, iubirea de mamă, îngrijirea bolnavilor? Cînd toate acestea recer mai multă energie (d. ex. la îngrijirea bolnavilor și a pruncilor), decît cîtă se câștigă prin acelea în mod foarte dubin (eată imperativul energetic al lui Ostwald!). Acestea sînt lucruri, la cari și poporul simplu vede, în ce groaznică rătăcire se află moniștii resp. ateștii.

Da, acolo ajungem cu religia nouă. Häckel — scuzați, că earăși pomenesc pe Häckel — în opul său „Lebenswunder“ concede avortul, dînd drept mamei a dispune peste vlăstarii săi. Ce mai rămîne, decît uciderea pruncilor diformi, a bătrînilor și neputincioșilor?... Și earăși priviți în lume, cari sînt aceia, cari propovăduesc morala nouă, etica monistă, fără credință în Dumnezeu? Oamenii, cari sînt cunoscuți de cei mai slăbiți în moravuri; cunosc corifeii ai moniștilor: de cei cari au trăit în concubinată cu servitoarea sa, învățător, care prin viața-i bestială de zi și noapte e spre scîrba tuturor; medic, care mai mult cercetează nevestele sănătoase decît pe cele bolnave.

Asta-i morală? Asta etica voastră, superioară celei de până acum? Nouă, Românilor nu ne trebuie.

Noi Români vrem o credință, avem religie, reprezentată prin cele 2 biserici, pentru a căror reunire lucrăm, ne luptăm și — Domnului să ne rugăm!

FOILETON.

Regret tîrziu...

Minat de valurile vieții, a ajuns să-și trăiască apusul zilelor în orașelul O., unde — afar' de un amic din tinerețe — nu cunoștea de nimeni. Locuința și atelierul de muncă al bătrînu-lui sculptor era în apropierea unui parc frumos. Trăia retras. Nu prea căuta societățile, pentruca nu-î plăcea zgomotul împreunat cu acestea. Amicului său din tinerețe, — de a cărui sinceritate nu se îndoia deloc, îi destăinuia până și cele mai ascunse taine ale inimii sale.

De lumea mare mereu se feria. Poatecă cunoștea mai bine lumea și oamenii, de cum îl cunoșteau acestia pe dînsul. Ori umbra vreunui vis neîmplinit din tinerețe la care ținea atît de mult, — îl făcea să ducă o viața cu adevărat călugărească. Cine știe...

Restul zilelor ce le mai avea, îl petreca închis în atelierul său de muncă, lucrînd. Singura mîngăere, așa se vede, îi era munca. Lucra de multeori peste puteri.

Noapți întregi petrecea în insomnie; lumina zilei adeseori îl afla dormitînd pe masa din atelier.

Intr'una din zile, dupăce a fost isprăvit un bust, de bucurie n'a mai dormit toată noaptea. Il admira și parecă era mulțumit cu sine și cu munca sa, mai mult ca altădată. Dar cînd de-

schide fereastra, pentruca să pătrundă aerul proaspăt al dimineții, i-s-au umplut ochii de lacrimi...

Afară era o zi dulce de primăvară. Paserile în miș de glasuri își înălțau ruga dimineții, către cel Atotputernic. Niciodată nu i-se părea lui natura mai minunată și mai vorbitoare, decît în dimineața aceia.

Prin parc se plimba o păreche tîneră, îmbătută de fericire; rîdeau din inimă tînerii căsătorii, își furau citeun sărut; vorbiau, parecă era lumea întreagă a lor, numai a lor. Nu era nimeni să-i vadă, căci era încă de dimineață. În bătea razelor de soare, păreau doi îngeri, veniți dintr'alte lumi. Bătrînul sculptor privia la ei lung... lung... Îi alunecă o lacrimă... și încă una... și încă multe... multe...

Își rentoarce apoi privirea la bustul lui.

Incepe să se frămînte. Își pune fel de fel de întrebări.

Din toate ajunge la rezultatul că: a trece prin viață, fără a gusta din toate plăcerile ei, e o nebunie. Viața, are multe dureri, pentru cel simțitor îndeosebi, dar bucuriile vieții încă sînt cu miile.

Uită, el a îmbătrînit, fără să fie ajuns a avea parte de atîtea plăceri. Va trece din lume, ca o umbră, cașicînd n' ar mai fi fost. Trecutul lui e tot așa de pustiu, cași dînsul.

Se înfurie; prinde o secure și în miș de bucăți sfarmă bustul lucrat cu atîta chin.

Îi păru rău acum la bătrînețe și în apusul

vieții sale, că a trecut peste taina cea mai însemnată... a căsătoriei.

I-se va perde urma și nimeni în urma lui...
Regretul era însă tîrziu...

Vlăduț.

„Io-s mai mare“.

A fost odată în lumea asta un om bogat, dar nu ca mine ori ca dumneavoastră. Că dacă am aduna noi toți cît avem, boerul acela trăind, ne-ar spune: „nici pe șfert din șfert, din cite am eu, nu pot afla la voi, calicilor“.

Pămînt nemăsurat, bani cu rugina de o palmă pe ei, cirezii și turme nemăsurate, acarete fără seamă; bogat, și să-l lăsăm în pace.

Dacă împrumuta el pe împărat, apoi noi, ce să mai zicem!

— Mai mare decît mine, nimeni nu-î pe lume zice el.

— Ba eu-s mai mare, zicea Vodă, ca viața tutur supușilor stă în minile mele.

Și așa era.

Se duse la vornic și vornicu-î răspunse că el îi mai mare:

— Că, până la Dumnezeu te mîncă Sfinții.

Și așa era.

Se duse la popa și popa-î grăește!

— Apoi ai fi dumneata mai mare, da' tot eu te duc la groapă, de-î vrea, de nu-î vrea.

Se duse la un flăcău și flăcău-î șopti cam surzînd:

Studii criminale.

Cu privire la sectele religioase.

Traducere liberă, după Aug. Loevenstimm de I. D.

VI.

Oamenii lui Dumnezeu (Chliștii).

Deosebirea între cei de credință veche și sectele mistice ale chliștilor e mare. Cei de legea veche, au fost și rămân fii bisericii gr. cath. pelingă toate, că profeții și învățătorii lor, au introdus multe neadevăruri în adevărata învățătură a Mîntuitorului. Chliștii însă, nu au nimic comun cu creștinismul. Credința lor e o schimbare volnică a sfintei evanghelii, etica lor e un amestec de aschetism și imoralitate, serviciul lor divin e un fel de eșofare până la extaz.

Secta s'a format în veacul al XVII lea. Fundatorul ei: un țaran din guvernamentul Vladimir cu numele Danilo Filipovici. Dînsul învăța pe credincioșii săi: că el singur e Dumnezeu Savaot, afară de el nu sînt alți Dumnezei. El s'a făcut om, ca să mîntuiască lumea păcătoasă. Poruncile lui consteau din următoarele ziceri: I. nicidecum să nu beți vin. II. nicicînd să nu te atingi de nicio femeie. III. bărbatul să trăiască cu soția lui ca fratele cu sora. IV. Credința lor să o țină în secret față de oricare străin.

În creștinism se recunoaște numai singur Mîntuitorul Christos de Dumnezeu-om. La chliști, însă, e înlocuit Mîntuitorul Isus prin profeți. Cu timpul fundatorul sectei fu uitat și se adase la credința lor și următoarele: Fiecare om, care are darul profeției, poate fi profet și învățător, și fiecare profet e totodată și omul devenit fiu a lui Dumnezeu. La acela se roagă, acela îi dă cînstă dumnezeiască, vorbirile lui înlocuiesc sf. evanghelie.

Deoarece însă persoanele nervoase devin ușor extaziate, își poate oricine închipui, cît de mare e numărul acestor profeți. Fiecare comunitate a chliștilor își are pe Christosul și Madona lor. În urmarea aceasta, între chliști nu este unitate și uniformitate. Ce s'a întîmplat în o comunitate, nu li-se poate imputa și celorlalte. Până aici am atins numai partea pur teologică a învățăturii chliștilor. Acuma însă o observare curat juridică:

§. 203 al codului penal rusesc amintește numai: de aparținerea la secte, cari se disting

— Nu zic anume că ești mai mic decît mine, dar ferească D-zeu s'avem de-afac amîndoi că nu știu, zău, ce s'ar alege din dumneata.

Și bogatul văzu că și feciorul are dreptate.

Se duse apoi la o văduvă sărmană și-i spuse:

— La noapte dorm la dumneata; vrei nu vrei, nu te'nreb, că eu-s mai mare.

— Vai de mine îi răspunse femeia; asta nu se poate că gura lunei îi grozavă.

Și boerul văzu că și femeia are dreptate și merse mai departe la niște copii fără părinți și ceru loc să doarmă acolo.

Copii, socotindu-se mai mici și mai fără putere decît bogatul, se culcară pe jos, ear boerului îi așternură în pat.

Asta era o mîngăere mare pentru dînsul.

Dar peste noapte unul din frății, un mititel de-o șchioapă. Incepu să strîngă mîța de coadă. Țiu și țiu Boerul se trezi din somn și întrebă:

— Dar ce are plodul cela de plînge?

Apoi, boerule, așa-i el cînd îi vine vremea s'adape șoarecii; plînge ca să-și facă obiceiul.

— Așa? astîmpărați-l să tacă.

— Să-l astîmpărăm noi, boeru-le? Apoi dumneata nu știi că plodu-i mai mare într-o casă?

Da, aveau dreptate și copiii aceștia. Boerul s'a sculat, și-a tras ciobotele și-a ieșit afară, încredințindu-se că'n lumea asta nimeni nu-i în toate mai mare decît altul, ci fiecare întru ceva.

I. Creangă.

Tudor Pamfile.

prin o credință deșartă sîngeroasă, ori prin atentate fanatice la viața proprie, ori străină, ori prin fapte imorale și scîrboase. Pe baza acestui § se trag de comun chliștii la răspundere. Așa a hotărît senatul cu datul 29 April 1892, apoi 8 Iulie 1892 și 7 Noembrie 1895: că în sentință, totdeauna trebuie apriat să se dovediască, de care dintre aceste transgresiuni s'au făcut părtași membrii comunității dizolvate. Numai aparținerea la sectă, nu e motiv de ajuns de a se aplica numitul §., pentru că dogmele singuraticelor comunități nu sînt identice. În modul acesta, deci, e deja prescrip programul investigației. Judele are a constata: 1) La care sectă aparțin cei acuzați. 2) Dacă dîșii au comis înadevăr fapte sîngeroase sau imorale.

Spre a putea răspunde la aceste întrebări, nu e permis a uita, cum poporul vorbește de acești chliști: că ei pentru cuminecătura lor sacrifică vieți omenești, și la toate adunările lor valăma porunca a 6.

Aceste două întrebări au fost de multeori tratate în literatura și judecătoria rusească (vezi Paul Melnicoff: Golumbi albi 1869, Rentsky: oamenii lui Dumnezeu 1872 și Ivanovsky: Expertiza judecătorească 1897 Nr. 10).

Oportunism.

— Pasagi reproduse din „Gazeta Transilvaniei”. —

Caută și vei găsi pretutindea tipul.

Cum acest tip n'a avut în viața lui nicicînd o părere proprie, o convingere proprie — să nu te mire dacă el, lipsit fiind total de o personalitate proprie, va fi întotdeauna ecoul, răsunetul celui ce strigă mai tare. Și să nu te miri, dacă acest om, cre e lipsit de virtutea *întregului*, căruia îi lipsește partea cea mai esențială a ființei, *sufletul*, — în slăbiciunea lui patologică tremură la orice fulgerare ce se descarcă din țăriile înălțimii și cade în genuunchi, speriat la orice bubuitură de tunet.

Ce drag mi-a fost omul, care știe ce e vrea. Ce drag mi-a fost acesta! Acest om a cucerit lumea, el i-a dat fața de azi. El a fost *eroul*, care nicicînd n'a cedat în fața forții majore a vieții, ci care prin propria sa jertfire, prin arma înfricoșată a morții, a căutat să o învingă. Acest om a fost întotdeauna *expresiunea întregului*, a fost aceiași numim noi *individualitate*, din care toate religiunile au creat figuri supranaturale, zei, sfinți, eroi de legendă.

Pus în fața acestei individualități, tipul nostru care se dă în toatote „după păr” — cît de sărac îți pare, cît de umilit, cît de idiot. Îți pare un Adam aruncat cu rușine din Rai.

Nenorocii aceștia îți fac impresia unei femei, care i-ar spune poate inebunitului ei adorator, că-l iubește, dacă în taințele sufletului ei n'ar trăi acea constiință a unei slăbiciuni înăscute, ș'acel instinct al conservării de sine, care în momentul cînd ar cuteza să spună adevărul sau minciuna, ar comite un atentat împotriva propriei sale ființe de femeie.

Spînzurat astfel între adevăr și minciună, stă tipul speriat de grozăvenia forții, din mila căreia mai trăiește. El nicicînd, sărmanul, nu va și ce voește, ci fiind fătul unui blăstăm, ca un nenorocit *mediu*, va urma fără ezitare spiritul, care și-a instăpînit forța asupra lui.

Un astfel de om însemnează o iminentă primejdie pentru noi, el sparge — conștient sau inconștient — nu impoartă, șirurile, devine un delicuent de cea mai urtă specie, care trebuie fără amîna-re distrus.

Ca oameni, cari am trecut demult peste discuțiile teoretice ale responsabilității, cei conștii de sine *înainte*, cei inconștii, delicuentii născuți — înlăturați.

Nu cunosc niciun singur exemplu, cînd lingușitorul ar fi ajuns ca să ia în mina sa cirna unei lumi morale și deci dăinuitoare. Sînt mișei, cari stăpînesc, dar nu aceștia sînt compasul, după care se îndreptează corabia vieții. Nu cunosc nicăiri vr'un exemplu cînd sclavul, cînd imbecilul, cînd celele umilit sărută mîinile infecte ale orărilor trași-impinși — ar fi devenit cîndva diriguitorii conștiinței omenești...

† Inmormîntarea lăutarului Alexă Bîrcă.

Luni s'a inmormîntat vestitul lăutar *Alexă Bîrcă*. A fost o inmormîntare cum nu s'a mai pomenit nici în satul său natal Ciclova-montană, nici în Oravița dela fericitul *Aurel Maniu* încoaci. Lume imensă din toate straturile societății, dela cel mai mare pan'la cel mai mic, cum și răposatul era mic după naștere, și mare după darul ce i-l-a dat Dumnezeu. Funcționari din cele mai înalte oficii, avocați, ofițeri, burghezime, muncitori și țărâni: un mozaic cum nu s'a mai văzut.

Pogrebania au oficiat-o preotul *Ion Măran* (Ciclova-rom.) care, deși de mulți ani n'a slujit din cauza astmei, la aceeași inmormîntare, totuși, adunîndu-și toate puterile, nu s'a putut răbda să nu celebreze împreună cu preotul locului *Vasile Murgu*, care a ținut și o predică frumoasă la casa mortuară. Chorul rom. din Oravița a cîntat cu duioșie, sub conducerea personală a dirigențului său *Iaroslav Lang*, ear marșul de Beethoven l-au cîntat număroși lăutari, sub conducerea iscusitului măestru lăutar *Ion Florea-Longinus* din Recița.

Înainte cununilor, dela tovarășii săi din orhestră (flori vii) și dela proprietarul otelului „Coroana Ung.” „Letzter Gruss — Plank et Sohn” etc. un lăutar tînăr îi purta, în fruntea convoiului, vioara lui îmbrăcată în zăbranic negru... Ear la cimitir în panegiricul ce i-s'a rostit la cripta familiară, a fost caracterizat după vrednicie.

Cîtă jale aduce răriștea codrului, alungînd paserile cîntătoare cari ear se 'ntore înapoi cu primăvara. Cucit mai mare e întristarea noastră în fața mormîntului rece și întunecos care a înghițit pe cel mai de seamă doinar român, pe cel mai luminat lăutar din cîți au răsărit în acest cot de țeară, pe vestitul măestru Alexă Bîrcă, care începînd încă de tînăr cu pribegia lui de pe vremea războiului din Balcani, ear mai tîrziu cutreerînd și țările străine din Apus, a adus fală nu numai satului unde s'a născut și Oraviței unde era sălășluit, ci și întreg ținutului nostru sudbănățean. Ca și altor artiști însă, așa și bietului Alexă Bîrcă, abia după moarte i-se vor recunoaște și preții calitățile; abia după vremuri vom simți pierderea ireparabilă a acestui om ales, care ia cu el în groapă nu numai arcușul pe care îl manua cu iscusință și cu tot focul inimii, ci și farmecul neasămuit ce-l știa el, numai el ca nimeni altul să-l verse și în strunele tovarășilor săi din taraf. Un Alexă Bîrcă a fost, și altul nu va mai fi încurînd... Eată obîrșia lacrimilor vărsate pe sicriul acestui vrednic muzicant și om de omenie, în care soarta nemiloasă a închis ca în zăvoare o comoară întregă. S'a dus Alexă Bîrcă, s'a dus și desfătarea doinei sale; s'a dus sturzul din pădure, vor amuți și celelalte păsărele, vor seca multe izvoare de veselie...

Era, sărmanul, nu numai un neîntrecut meșter în muzică, ci și un om blind, cu moravuri frumoase, cu mult avînt sufletesc, cu nobil simț creștinesc. Deda Chesarului, ce-i a Chesarului, și lui Dumnezeu, ce-i a lui Dumnezeu. „Slujia” în fiecare an praznicul la Sf. Marie; ținea cu sfințenie la datinele strămoșești. Ear cu șase zile înainte de moarte a cerut să fie purtat într-o căruță pe poticele bătute de dînsul în copilărie. Adevărat suflet de artist.

O boală crudă, o boală înfiorătoare s'a infurișat în casa lui... își ridică ochii rugători către credincioasa lui soție, către casnicii adunați în jurul patului său, dar nimeni n'a putut să-i ajute. A cerut încodată vioara din cui, și... după cîntecul lebedei, îi cade arcușul din mîna... în cele din urmă văzînd cum îl părăsesc toate puterile, s'a cerut acasă, să moară între păreți unde a văzut întîiașidată lumina zilei, unde a fost dezmerdat de părinții lui, oameni harnici și cu cuprinsuri bune, și de unde au fost petrecut de o lume întregă la locașul său din urmă, peste care vor trece sute și mii de ani, fără să ni-l mai dea afară...

După discursul funebru choral Oravițenilor a întonat încodată „Suflet făr'trufie, ce-ai plecat în zborul tău...” după care multimea de peste omie de oameni s'a împrăștiat parte pe jos, parte în nesîrșitul șir de trăsuri, ducînd fiecare impresia golului ce-l lasă în urma sa acest mare muzicant român. În veci pomenirea lui!

Gh. Jianu.

ECONOMIE.

Concentrarea fondurilor de binefacere
dela băncile noastre.

În afaceri de natură financiară sînt laic, am însă o modestă propunere. Sîntem în toată adunările generale ale institutelor noastre, direcțiunile au încă timp, pentru ca să se pregătească a aduce la cunoștință adunării generale, cum gestul nobil făcut prin faptul că fiecare institut financiar și-a creat un fond de binefacere, administrat azi în mod decentralizat, fără sistem, nu poate avea același efect, ca făcut după un sistem unitar și rațional.

Cum zic, făcînd o mică statistică, am adunat sumele indicate în bilanțul băncilor noastre (Anuarul a. 1911) și am scos un capital de 152,810 cor. Adăugînd la suma aceasta și cele 50,000 coroane donate pentru un asemenea scop, de mecenatele Stroescu, avem un capital de 202,810. Între împrejurările modeste în care trăim ca neam, și mizeria financiară ce o ducem, unînd într'un mîunchi toate puterile și toată credința noastră, lucrînd în același gînd potrivit cu nevoea vremii, — cu roadele acestui capital vom crește și noi în rîndurile noastre oameni cu chibzuință în ale organizării economice fie în orice direcțiune.

Băncile noastre să aducă o hotărîre unanimă pentru înființarea — să zicem în părțile Maramurășului — a unui nou institut de bani. Acțiunile să le subserie institutelor după mărimea fondurilor de binefacere de care dispune azi fiecare institut. Prin faptul acesta am ajuns la capitalizarea tuturor fondurilor în forma cea mai modernă în lumea banului: Societate pe acțiuni. Am asigurat astfel mult puțin autonomia fiecărui fond de azi, prefăcînd acum în acțiuni. Aceste fonduri astfel adunate vor lucra armonice în o direcțiune binefăcătoare. Profitul curat s'ar împărți pentru burse. Institutelor noastre se vor mulțumi a se numi proprietare ale valorii acțiunilor, ear dividendă o vor lăsa-o pentru sprijinirea tinerilor, cari îmbrățișează carierele amintite mai sus.

Fapta aceasta a carității sociale va avea de scop pregătirea unor gregari pentru lupta de existență. Îmi închipui, că conducătorii poporului nostru — ca oricare stat major de armată — au planul de luptă în săltarele meselor, ba au poate și teren dar n'au povățuitori. Buni luptători vor avea numai dacă vor trimite oameni tineri cu carte să studieze treapta de evoluție a țărilor apusene, reformele introduse, condițiile între cari s'au introdus și rezultatul acestor reforme. Chestiunea organizării la noi e un complex de probleme a căror deslegare cere muncitori experți, cu pregătiri speciale din laboratorul popoarelor din apus.

Necesitatea de a crește bărbați capabili pentru deslegarea problemei economice la noi, este cunoscută de obște. Prin concentrarea și întrebuințarea fondurilor de binefacere în forma schițată mai sus s'ar face un însemnat pas înainte în direcția aceasta. Cei chemați să chibzuiască, dacă ideea este realizabilă și cum.

(„Revista Economică”).

R. S. Molin.

FELURIMI.

Descoperirea polului de sud. Ziarele aduc știri cevași mai amănunțite, zicînd că îndrăznețul explorator norvegian Amundsen defapt a stîns polul geografic de sud. Amundsen declară, că este foarte cu puțință, că și căpitanul Scotts s'ar fi ajuns în călătoria sa până la pol. Adevărata călătorie spre pol a întreprins-o Amundsen în 20 Octombrie 1911, ear la 9 Ianuar 1912 a fost earăș la cvartirul său de eană. În cursul acesta a făcut 2800 km., în termen mediu de 25 km. pe zi. Cea mai mare înălțime, la care a ajuns expediția, este 3277 metri, ear temperatura cea mai rece de — 53 grade Celcius. În săniș, trase de 52 cîni, au luat parte cinci oameni în călătoria spre polul de sud, care după credința lui Amundsen l-au atins în 15 Decembrie 1911. Au stat trei zile la pol pe vreme liniștită. Polul e situat pe un platou înalt de 3200 de metri, într'o pustietate uriașă de gheață. Expediția a suferit mult în urma vijeliilor cumplite de zăpadă. Amundsen au mai declarat, că este mulțumit cu rezultatele expediției sale; însă deocamdată nu poate spune mai mult, căci, în urma unui contract încheiat, este dator să păstreze tăcere.

CRONICA.

Sinodul protopresbiterial gr. cat. din districtul Orăvișii și Vărădiei s'a ținut Mercuri, la 27 curent, în școala primară gr. cat. din Oravița-română, sub presiunea Rev. d. prot. Victor Porușiu, luîndu-se laudabila hotărîre ca în viitor sinodul prot. să se țină prin diferite comune în legătură cu așa zisele „misiuni sacre”. Disertația părintelui Romul Barbu (Jitini) „Despre trecutul Românilor” a fost ascultată cu cuvenita luare aminte.

„Oraviczka és Vidéke” scriînd mai pe larg despre alegerea de dep. sinodal, arată cum „în Oravița-mont. pentru d. Dr. M. Gropșian au votat peste 150 voturi”. De... bagseama așa i-s'a fi referat de vre-un Român dintre ceice saltă de bucuria acestei biruințe (?). Nu reflectăm nimic. Rămîna că la biserica din Oravița-mont. unde la ultima alegere de învățător au votat 26 de inși, la alegerea de deputat sinodal au votat mai odată atîția decît bunaoară în satul Ciudanovița. Bravo! La scrutiniul de Duminecă, după ce s'au respins protocoalele din Oravița-rom. și Rachitova (cu voturile lui Nedelcu) și după ce s'a primit protocolul din Tievaniul-mic, unde unul dintre bărbații de încredere s'a prezintat în persoană pentru a arata, că, nemulțumit cu cele petrecute la alegere, n'a subscris protocolul, a fost declarat căzut Dr. Ion Nedelcu.

Ne fiînd încă în măsură a da publicității întregă lista deputaților aleși în sinodul eparhial din dieceza Caransebeșului, ne mărginim a vesti deocamdată că în urma condamnabilei nerespectări a hotărîrii din Timișoara, au mai căzut la Iam și Sasca fostul deputat dietal Dr. Aurel Novacu, Dr. Iuliu Tămașel, Dr. Ilie Gropșanu (Sasca), la Fizeș au căzut fruntașul între fruntași Ion Micu-Roșiu, împreună cu vrednicul preot Avram Corcea, la Recița a căzut Gh. Jianu, ear la Ciacova a căzut simpaticul C. Diminescu ș. a. m. d. Vom reveni.

Din cler au fost aleși: Înalt Prea Cuv. Sa părintele arhimandrit și vicar episcopesc Filaret Musta în Caransebeș, Prea Cuv. Sa protosinghelul Dr. Iosif Tr. Badescu în Zgribești, protopresbiterii: Andrei Ghidiu în Valeaboului, Trifon Miclea în Satul-nou, Dr. Gheorghe Popovici în Lugoj, Dr. Sebastian Olariu în Făget, Ioan Pepa în Buziaș, Traian Oprea în Verșet, Mihail Gașpar în Bocșa-montană, Dr. Iosif Olariu în Teregoava și Oravița; Dr. Petru Ionescu, secretar ministerial în Coșava, adm. protopresbiterali: Sofrone Nedici în Sasca-montană, Dr. Ioan Sirbu în Mehadia; Aug. Ghilezan în Ghilad; Gheorghe Lupșa preot în Blajova în cercul Jebel, prof. Dr. Petru Barbu în Recița-montană, preotul Petru Ieremia în Fizeș, preotul Teodor Panciovan în Iam, parohul din Gîrbovăț Nicolae Novacovici în Bozovic.

În urma frumosului succes al rigurozului din Sîmbăta trecută, felicităm din toată inima pe d. Dr. Alexandru Bojincă, dorindu-i asemenea izbîndă și la cenzura de avocat.

Din o statistică a parohiei noastre centrale aflăm că aici în Oravița-montană sînt 1132 suflete, dintre cari analfabeți 175 bărbați și 293 femei, întotal 468, aproape jumătate — neștiutori de carte, și br... 54 concubinate.

La Ilidie fruntașii satului au luat frumoasa hotărîre de a ridica, din contribuiri benevole, o casă națională, în care scop s'au ținut șezători publice ale chorului vocal. Preoții și notarul comunei solicitînd sprijinul publicului, poporenii au început a se înscrie ca membri, unde negreșit nu pot lipsi nici învățătorii.

† Florica Pența, soția de 38 ani a prietinelui și colaboratorului nostru Gheorghe Pența, notar al Comoriștei, după o boală neîndurătoare, și-a dat nobilul suflet Joî la 28 a curentei. A fost o femeie cu calități alese, care a suportat cu vitejie toată năpraznicia vieții zbuciumată a unui notar. O jălesc nemîngaiatul ei soț, fratele ei, părintele Damaschin Popescu din Ofcea-Bárányos, și celelalte număroase rudenii. Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvîntată! Transmitem întristatei familii și pe calea aceasta sincere condoleanțe!

Petreceți: La 7 April st. n. (Ziua întâi de Paști): Producția cu concert și teatru a Fanfarei plugarilor din Coștei; la 8 April n. (A doua zi de Paști): Concert și teatru al Chorului „Armonia” din Tievaniul-mare, producția Reuniunii de cîntări și muzică din Ilidie, petrecerea cu joc a măestrilor rom. din Oravița-rom. Concertul împreunat cu teatru al chorului rom. din Ciclova-montană și producția chorului vocal din Goruia.

† Rachila Liuba, soția vrednicului învățător pensionar Sofrone Liuba din Maidan, a încetat din viață Joî la 28 curent, în urma unui morb ce i-s'a înfurișat în oase încă dela pierderea fiului ei, cunoscutul sculptor Al. Liuba, răposat în București. O deplîng soțul ei, fiicele și ginerii ei preoții Aurel Iana și Nic. Chiombanu. Doarmă lin!

Prezident nou ales al Casinei din Oravița-rom. negustorul Richard Seitz, viceprezident: inv. Ion Bogdanu, ear secretar inv. Fr. Lukács.

Reuniunea agronomică săsească din Ardeal, la provocarea înaltului ministru de agricultură conte Béla Serényi, și sub protecția acestui ministeriu, se va arangea la 16., 17. și 18. Mai c. în Brașov o expoziție, în scopul de a cuceri piața României, al cărei guvern se pregătește a jertfi o sumă mai mare pentru câștigarea regenerării vitelor. Prin aducerea soiurilor de vite cornute, în deosebi din cele de Bern, Simmenthal și Pinzgau, să ne străduim și noi a prezinta o iconă cît de impozantă despre vitele noastre, avînd să stîrniască interes și caii noștri atît cei de Remonda cît și cei „cu sînge rece”.

Expoziția va fi încopciată și cu diferite mașini agricole, cum și cu o expoziție a industriei de casă dar aceasta numai din partea Sașilor.

Cu regulamente și tabela prețurilor va servi Reuniunea agronomică a județului nostru (Casa comitatului).

Bibliografie.

Între făptuirile pe cari „Asociațiunea” le săvîrșește pentru cultura poporului român, „biblioteca populară” este una dintre cele mai ductoare la scop.

Prin editarea și răspîndirea acestei biblioteci, în masele largi ale poporului român, numărul membrilor ajutători, s'au înmulțit în mod înbucurător. Și, în viitor, prin dezvoltarea gustului de citit, îndulcindu-se și țărani noștri din roadele acestui focalar dătător de lumină, se vor deda și ei a sprijini „Asociațiunea” cu mai multă căldură. În felul acesta, numărul membrilor ajutători se va înmulți din an în an tot mai mult.

Cînd scriem aceste rînduri, aproape 8000 de membri ajutători au deja două cărți și anume: Nrul 12, pe Ianuar, cu frumoasa povestire a lui Ercole, care a săvîrșit cele douăsprăzece fapte mari. Povestirea aceasta e scrisă din istoria Grecilor, de P. Ispirescu, Ea ne arată o mulțime de credințe păgîne, dar totodată, putem scoate din ea multe și frumoase învățătur.

Cartea Nr. 13, „Cum să trăim”, e scrisă de Dl Dr. A. Dobrescu. Cartea aceasta este un adevărat mîrgăritar de mare preț pentru țărani noștri români. Ea n'ar trebui să lipsiască din nicio casă românească. E scrisă pe înțelesul tuturor, cu multă cunoștință de cauză și cu adevărată iubire pentru țăraniul român. Ea ne spune, ce să mîncăm, cum să pregătim mîncările în zile de dulce și în zile de post. Ne vorbește despre primejdia beuturilor spirituale și ne spune cum să ne ferim de această otravă. Urmați-le, iubitorilor cititori, pentru bunăstarea și fericirea neamului nostru românesc.

A apărut Nr. 5, anul al 7-lea, din revista „Ramuri” cu următorul sumar: C. Ș. Făgețel: Literatura noastră dramatică; I. U. Soricu: Fata lui Iair (poezie); C. N. Ciotori: Picătură de rouă; Oreste: Farmecul grădini (poezie); G. Rotică: Plînge inima (poezie); D. Tomescu: Intelctualizare; M. Săulescu: Noapte (poezie); Nicolae Matei: Pribegii; I. Borcia: Flori de primăvară (poezie); Xerxes: „Improvizatorului” Cincinat. Cronica: Lerui-Ler: Cronică rimată: Hibernalia; f. Epi-gramă „Maestrului”; Răspunsuri; Bibliografie.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravișanu.

Are leac boala de plumîni?

Eată o întrebare care preocupă pe toți cei chinuți de astmă, de tuberculoză de plumîni și de gitlej, catar acut de plumîni, oftică, tusă rea, sau răgușeală necurmată și cari pînă acum nu și-au dat de leac. Ocare asemenea bolnav capătă dela noi **absolut gratis o carte cu icoane** scrisă de Dr. Guttman medicul sanatorului Finsen, asupra chestiunii: **E lecuibilă boala de plumîni?** Și mai capătă pe deasupra un pachet de probă cu teiuri dietetice excelente. Sute și mii de inși cari au folosit pînă acum aceste ceaiuri bune de leac, îl ridică pînă la cer, împreună cu medicii practici cari au ordonat aceste teiuri împotriva tuberculozei (ofticeii), astmă, catar de gitlej și gîrgălod. Acestei trei nu e vr'un leac secret, se pregătește din plante Lieber fiind slobozite în comerț la ordin împărătesc. Prețul e atît de ieftin încît și cei mai săraci și-l pot comanda. Și ca să-l poată folosi ocare bolnav fără niciun risc, pentru încercare ne-am hotărît a trimite gratuit un pachet de teă și franco cartea germană „E cu leac boala de pept.“

Adresa: Puhmann & Co. Berlin, 928 Müggelstrasse 25.

10-4

AVIZ!

Avem onoare a aviza on. public din Oravița și jur, că
marele magazin de lemne

a lui
(BIBEL din Oravița-română lîngă gară)

a trecut prin cumpărare în proprietatea noastră

D. Draghici, S. Vițan și A. Bojincă

Ținem mare depozit în magazina centrală de lîngă gară și în filiala de lîngă biserica gr. or. rom. din Oravița-rom. cu prețuri solide de lemne de ars, scînduri, șindilă, cement de Beocsin, țiglă de acoperit și de zidit, cărbuni de lemn și toffelul de material pentru zidiri.

In speranță că ne vor sprijini toți Români, și întreg onoratul public, semnăm
Cu distincă stimă

D. Draghici, S. Vițan și A. Bojincă.

Firma

M. Atzinger & Comp.

din Oravița montană

vinde, din cauza desfacerii despozitului de gramfoane,

orce patefoane, eufoane, gramafoane cu o reducere de 20 la sută, ear plăcile cu cîte 2 cor.

Albert Jancsus

primind prăvălia lui

G. Ivaskovits din strada principală

„La mîța neagră“

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cîrpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Oraviții încă se efeptuesc cu promptitudine.

Recomand On. Public doritor de a edifica, cit i on. domni întreprinzători,

Fabrica mea de Țiglă din Ciclova-română

unde se capătă toffelul de țiglă de calitate primă.

Comandele se pot face la adresa Iosif Traistă, proprietarul fabricei în Ciclova-montană.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mîni orcele de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebun-tate pînă acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). — Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Vinzare de petrol dela fabrică și făină dela Moara de foc a Societății Căilor ferate din localitate la
Ignațiu Feldmann
Oravița.

Farmacia „La vulturul negru“

(Apoteca bătrînă)

ORAVIȚA

Fondată la anul 1797.
Proprietatea Knoblauch din 1817.

Telefon Nr. 59.

Roma 1911.

Paris 1911, medalia de aur.

Spiritul Mentholos — Knoblauch

preparat al farmaciei „La vulturul negru“ din Oravița, prețul dela 40 fil. pînă la 2 cor.

Kremă de lilie americană	à Cor. 1.—
Pudră de lilie americană, albă, roză și crème	„ „ 1.20
Săpun de lilie american	„ „ .70
Pisături pentru din	„ „ 1.—
Picături chineze pentru dinți	„ „ 70.—
Esență de liqueur, rom, preparat Knoblauch,	1 Litru à 20 fil.
Bomboane pentru tusă	à 20—60 „
Esență de mușchi izlandeze specialitate engleză	à Cor. 1—1.50
„ „ „ pentru reumă	à Cor. 1.—

Leac împotriva pangleei (limbricul mare).

Mare depozit de articole de gumă, pentru bărbați și femei, legături pentru soboriți dela fabrice de primul rang indigene și străine.

Ceiece nu s'ar găsi în depozit se câștigă prompt în 2—3 zile fără nicio cheltuială. Comandele dela 6 coroane însus se trimit gratuit.

Parfumerie și preparate cosmetice, cremă pentru obraz, săpunuri și alte specialități ale farmaciei se capătă la

„Apotecăria bătrînă“ a lui Max de Knoblauch în Oravița
în ulița mare, peste drum de otelul „Coroana“.